

**INFORMACIJA O
ORGANIZIRANOSTI I STANJU
LOVSTVA I RIBOLOVA NA PODRUČJU
OSJEČKO-BARANJSKE ŽUPANIJE**

**A. PROBLEMATIKA I STANJE LOVSTVA NA PODRUČJU
OSJEČKO-BARANJSKE ŽUPANIJE**

UVOD

U Republici Hrvatskoj su Zakonom o lovu ("Narodne novine" broj 10/94., 22/94., 29/99., 76/99., 14/01. i 4/02.) razvrstana lovišta na dvije vrste lovišta:

- vlastita lovišta (ustanovljena na vlastitom zemljištu) i
- zajednička lovišta (ustanovljena na ostalom zemljištu).

Gospodarenje lovištima temelji se na donesenim lovnogospodarskim osnovama, koje se donose nakon ustanovljenja lovišta. Lovnogospodarska osnova utvrđuje gospodarenje lovištem u razdoblju od deset godina, odnosno od 1. travnja tekuće godine do 31. ožujka desete godine, a u skladu s mogućnosti biotopa te brojnosti i stanjem populacije divljači koja se uzgaja. Za zajedničko lovište lovnogospodarsku osnovu donosi i odobrava nadležan ured Državne uprave prije nadmetanja prava lova za odnosno lovište što je propisano člankom 42. stavak 3. Zakona o lovu.

Na području Osječko-baranjske županije broj lovaca učlanjenih u lovačke udruge po lovnim uredima je:

Tablica 1. Struktura lovačkih društava

Rbr.	Lovni ured	Broj društva	Broj lovaca	Napomena
1.	Beli Manastir	22	672+35	21 lovozakupnik
2.	Donji Miholjac	9	314+15	5 lovozakupnika 1 podzakup
3.	Đakovo	23	806+30	19 lovozakupnika
4.	Osijek	23	557+37	18 lovozakupnika
5.	Valpovo	9	289+13	8 lovozakupnika 1 podzakup
6.	Našice	19	513+27	12 lovozakupnika 1 podzakup
U K U P N O		105	3308	3151 lovca 157 pripravnika

1. ZAKUP LOVIŠTA

U tablici 2. prikazana su lovišta sa njihovim površinama, godišnjom lovozakupninom, kao i podaci o lovozakupniku pojedinog lovišta.

Tablica 2.: Pregled zakupljenih zajedničkih lovišta na području Osječko-baranjske županije

Lovište broj	Površina (ha)	Godišnja lovozakupnina (kn)	Lovozakupnik
1	2675	4.397,00	LD "Kuna" Levanjska Varoš
2	1306	2.297,00	LD "Vepar" Trnava
3	2088	3.109,00	LD "Vepar" Trnava
4	2426	6.222,00	LD "Srndać" Đakovački Selci
5	2523	8.922,00	LD "Jelen" Đakovo
6	1684	3.477,00	LD "Fazan" Đakovačka Satnica
7	3830	6.201,00	LD "Lisica" Gorjani
8	1331	3.512,00	LD "Fazan" Potnjani
9	2630	8.141,00	LD "Sokol" Drenje
10	2118	9.759,00	LD "Jelen" Bračevci
11	2243	5.591,00	LD "Lisica" Punitovci
12	1590	3.673,00	LD "Garov Dol" Tomašanci, Ivanovci
13	4404	8.328,00	LD "Jarebica" Viškovci
14	5365	9.754,00	LD "Zec" Semeljci
15	2470	5.819,00	LD "Srndać" Kešinci
16	3127	8.195,00	LD "Orao" Vrbica
17	2875	9.759,00	LD "Fazan" Budrovci
18	2258	6.096,00	LD "Jastreb" Piškorevci
19	2105	7.742,00	LD "Fazan" Strizivojna
20	1182	2.594,00	LD "Sokol" Višnjevac
21	1980	3.013,00	LD "Jastreb" Josipovac
22	3925	6.157,00	LD "Čepin" Čepin
23	2593	8.184,00	LD "Jastreb" Čepinski Martinci
24	1372	2.293,00	LD "Zec" Beketinci
25	2150	8.021,00	LD "Kuna" Vuka
26	3297	7.674,00	LD "Kobac" Vladislavci
27	3182	8.549,00	LD "Prepelica" Osijek
28	4367	6.162,00	LD "Jarebica" Antunovac
29	3222	14.100,00	LD "Tomin hrast" Osijek
30	2689	21.655,12	LD "Fazan" Laslovo
31	1303	8.956,62	LD "Orao" Silaš
32	4050	5.341,00	LD "Mursa" Osijek
33	4785	8.970,00	LD Sokol Tenja
34	3727	3.219,25	LD "Jelen" Sarvaš
35	1006	2.883,50	LD "Vepar" Aljmaš
36	4415	18.347,75	LD "Fazan" Dalj
37	2233	9.312,12	LD "Srnjak" Erdut
38	5696	15.934,00	LD "Sokol" Koška
39	5578	15.242,00	LD "Šljuka" Moslavina Podravska
40	4318	10.383,00	LD "Vidra" Donji Miholjac
41	1526	8.687,00	LD "Kobac" Golinci
42	8729	17.545,00	LS "Sokol" Magadenovac
43	2262	7.914,00	LD "Fazan" Podravski Podgajci
44	4334	13.764,00	LD Vepar" Belišće
45	3446	10.215,00	LD "Jelen" Zelčin
46	1988	8.183,00	LD "Šljuka" Valpovo
47	1472	6.328,00	LD "Srnjak" Ladimirevci
48	2453	7.249,00	LD "Fazan" Bizovac

49	2871	7.268,00	LD "Lug" Habjanovci
50	1065	4.830,00	LD "Prepelica" Šag-Nard
51	4102	13.546,00	LD "Jastreb" Petrijevc
52	2475	12.748,62	LD "Fazan" B.P. Selo
53	2756	9.993,50	LD "Jelen" Bolman
54	4220	13.667,00	LD "Jelen" Jagodnjak
55	4838	18.308,25	LD "Fazan" Darda
56	1.587	8.450,00	LD "Srnjak" Bilje
57	2904	14.842,12	LD "Fazan" Lug
58	4815	21.527,50	LD "Srndać" K. Vinogradi
59	3050	16.116,00	LD "Trčka" Zmajevac
60	2450	4.137,62	LD "Srndać" Karanac
61	1970	8.196,26	LD "Jarebica" Čeminac
62	2636	9.736,75	LD "Srndać" B. Manastir
63	1811	8.038,25	LD "Vidra" Luč
64	1978	9.448,40	LD "Sokol" Branjin Vrh
65	2242	12.264,75	LD "Jastreb" Popovac
66	2036	12.600,00	LD "Zec" Branjina
67	3803	19.453,75	LD "Belje" Duboševica
68	3044	4.453,62	LD "Fazan" Batina
69	4962	24.865,25	LD "Sokol" Topolje
70	2659	4.957,25	LD "Sokol" Grabovac
72	2563	4.147,00	LD "Jazavac" Šaptinovci
73	1981	3.204,00	LD "Vidra" Beljevina
74	2597	4.937,00	LD "Kuna" Đurđenovac
75	1060	1.881,00	LD "Zec" Donja Motičina
76	3152	5.306,00	LD "Galeb" Našice
77	1424	2.443,00	LD "Sokol" Jelisavac
78	1127	2.088,00	LD "Srndać" Mark. Našički
79	3340	5.792,00	LD "Vepar 1946" Podgorač
80	4551	6.102,00	LD "Fazan" Budimci
81	1051	1.701,00	LD "Jelen" Našice
82	2215	3.942	LD "Jelen" Našice
83	1933	22.272,00	LD "Jastreb" Ostrošinci
84	1.469	8.354,00	LD "Jelen" Kopačevo
85	1.593	8.354,00	LD "Vepar" Vardarac

Dana 22. ožujka 2004. godine je održano javno usmeno nadmetanje za davanje u zakup zajedničkih lovišta na području Osječko-baranjske županije temeljem objavljenog Oglasa o javnom usmenom nadmetanju i to za lovišta broj 56, 84 i 85.

Zajedničko lovište broj 56 je zakupilo LD "Srnjak" Bilje, zajedničko lovište broj 84 je zakupilo LD "Jelen" Kopačevo, dok je lovište 85 zakupilo LD "Vepar" Vardarac.

Dana 31. ožujka 2006. godine ističe zakup za zajednička lovišta na području Županije koja su zakupljena 1996. godine. To je ukupno 43 lovišta i to od broja 1 - 28, broj 32 i od 38 - 51. Ukoliko se dobro gospodarilo navedenim lovištima i lovnogospodarska osnova se provodila sukladno zakonskoj regulativi, ukoliko su redovito podmirivane obaveze plaćanja godišnje lovozakupnine te redovito plaćano osiguranje lovišta tada će se sukladno članku 28. stavku 3. točki 7. na zahtjev lovozakupnika produljiti Ugovor najkasnije u roku tri mjeseca prije protoka vremena zakupa za isto razdoblje koje je tim ugovorom bilo utvrđeno.

2. STANJE U LOVSTVU

2.1. Problematika u zajedničkim lovištima

Problematika miniranosti zajedničkih lovišta je i dalje aktivna s obzirom koje probleme donose nepristupačne poljoprivredne obrasle i nepristupačne površine. Kao posljedica toga javlja se povećanje populacije divljači koja se zadržava i razmnožava na tim područjima. Na navedenim područjima lov nije moguć te sa tih područja divljač izlazi na poljoprivredne proizvodne površine, tu se hrani i čini velike štete poljoprivrednim kulturama. Radi toga lovačka društva imaju izuzetno velike probleme da bi isplatila štete oštećenicima.

Radi naknade štete oštećenicima tijekom 2004. godine Upravni odjel za poljoprivredu i gospodarstvo je izdao 52 rješenja lovačkim društvima za odstrel divljači.

Navedenim rješenjima dozvoljen je odstrel 41 grla jelenske divljači i 278 grla divljih svinja iz čega je vidljivo da divljač nanosi znatne štete na poljoprivrednim kulturama.

Osim ove štete od divljači pojavio se još jedan veliki problem na područjima zajedničkih lovišta Osječko-baranjske županije. Problem se pojavio kao posljedica nepristupačnosti terena za lov, te je naša lovišta naselio čagalj. Ove vrste divljači do sada nije bilo na ovim područjima, već ih je naselio poslije domovinskog rata. Ova se divljač iz godine u godinu sve više širi i naseljava naša lovišta.

2.2. Program za unaprjeđenje lovstva na području Osječko-baranjske županije

Skupština Osječko-baranjske županije donijela je na 8. sjednici održanoj 20. prosinca 2004. godine Program unaprjeđenja lovstva na području Osječko-baranjske županije.

Program unaprjeđenja lovstva je planski dokument i provodio bi se u razdoblju od 2005.-2010. godine.

Program obuhvaća sljedeće projekte:

1. Opremanje hladnjača za prihvata mesa,
2. Zaštita usjeva od divljači,
3. Kupovina zemljišta za osnivanje remiza za divljač,
4. Kupovina uređaja za otkrivanje divljači prilikom skidanja usjeva s poljoprivrednih površina,
5. Izrada digitalnog kataloga lovišta,
6. Projekti razvoja lovnog turizma.

Poglavarstvo Osječko-baranjske županije je na svojoj 26. sjednici održanoj 24. veljače 2005. godine je donijelo Pravilnik o sufinanciranju projekata za unaprjeđenje lovstva na području Osječko-baranjske županije.

Pravilnikom su uređeni uvjeti, način i postupak ostvarivanja prava na sufinanciranje iz Proračuna Osječko-baranjske županije kapitalnih ulaganja u Projekte opremanja hladnjača za prihvata mesa, kupovinu uređaja za otkrivanje divljači prilikom skidanja usjeva s poljoprivrednih površina i kupovinu zemljišta za osnivanje remiza za divljač u razdoblju provedbe Programa za unaprjeđenje lovstva na području Osječko-baranjske županije.

Dana 24. ožujka 2005. godine u Glasu Slavonije objavljeni Javni pozivi za podnošenje zahtjeva za ostvarivanje prava na sufinanciranje Projekata za razvoj lovstva i to za kupovinu zemljišta za osnivanje remiza za divljač, opremanje hladnjača za prihvata mesa i kupovinu uređaja za otkrivanje divljači prilikom skidanja usjeva s poljoprivrednih površina.

2.3. Odstrel divljači

Povjerenstvo za ocjenu trofeja divljači stečenih u zajedničkim lovištima Osječko-baranjske županije je za lovnu sezonu 2004/2005. godinu ocjenjivalo je trofeje: smeće, divlje svinje i jelenske trofeje.

Povjerenstvo za ocjenjivanje trofeja divljači stečenih u zajedničkim lovištima obavilo je u svih šest lovnih ureda ocjenjivanje trofeja divljači. U ukupno 25 radnih dana je ocijenjeno 263 trofeje razne divljači i to: 7 grla jelenske divljači, 222 grla smeće divljači i 34 grla divljih svinja.

S odstrelom divljači po starosnoj strukturi Povjerenstvo nije zadovoljno.

Od 85 zakupnika zajedničkih lovišta čak 33 društva nisu donijele na ocjenu niti jedan trofej.

U tablicama je dat prikaz najboljih trofeja smeće divljači, divlje svinje i jelenske divljači odstrijeljenih u 2004. godini:

Tablica 3. smeća divljač - rogovi

Rbr	Broj točaka	Medalja	Odstrelitelj	Lovište broj	Lovačko društvo
1.	131,25	zlato	Ivica Stažić	12	"Garov dol" Tom.-Ivanovci
2.	128,65	srebro	Stipo Janković	69	"Sokol" Topolje
3.	123,60	srebro	Ivica Hemetek	47	"Srnjak" Ladimirevci
4.	121,95	srebro	Slavko Stipičić	4	"Srndać" Đak. Selci
5.	121,22	srebro	Stjepan Bilić	2	"Vepar" Trnava
6.	121,10	srebro	Drago Đanić	79	"Vepar 1949 Podgorač
7.	119,87	srebro	Stjepan Perković	15	"Srndać" Kešinci
8.	119,35	srebro	Mirko Kapša	32	"Tomin hrast" Osijek
9.	118,98	srebro	Zlatko Cvenić	46	"Šljuka" Valpovo
10.	118,05	srebro	Dragan Polončec	44	"Vepar" Belišće
11.	117,40	srebro	Josip Bereš	61	"Jarebica" Čeminac
12.	116,02	srebro	Domagoj Baličević	5	"Jelen" Đakovo
13.	115,70	srebro	Mihael Begović	24	"Jastreb" Čep. Matrinici
14.	115,62	srebro	Josip Dorić	45	"Jelen" Zelčin
15.	115,25	bronca	Mario Puhanić	78	"Srndać" Mar. Našički
16.	114,80	bronca	Josip Kompanović	68	"Sokol" Topolje
17.	112,60	bronca	Miroslav Juričić	30	"Fazan" Laslovo
18.	112,05	bronca	Darko Zetović	40	"Vidra" Donji Miholjac

Tablica 4. divlja svinja - kljove

Rbr	Broj točaka	Medalja	Odstrelitelj	Lovište broj	Lovačko društvo
1.	118,95	srebro	Saša Vidić	37	"Srnjak" Erdut
2.	115,55	srebro	Jozo Drmić	Drž. lovište XII/1	"Vidra" Lev. Varoš
3.	114,80	bronca	Josip Kompanović	68	"Sokol" Topolje
4.	112,60	bronca	Miroslav Juričić	30	"Fazan" Laslovo
5.	112,87	bronca	Jozo Balabanić	Drž. lovište XII/1	"Vidra" Lev. Varoš

Tablica 5. jelenska divljač - rogovci

Rbr	Broj točaka	Medalja	Odstrelitelj	Lovište broj	Lovačko društvo
1.	213,70	zlato	pronaden		
2.	187,22	bronca	Zvonko Ladjak	Dr.lov. Budigošće	"Sokol" Koška

2.4. Ostala događanja u lovstvu

Istraživanje populacije zeca običnog (*Lepus europaeus* L.) u Osječko-baranjskoj županiji

Populacija zeca običnog u Republici Hrvatskoj, kao i u Osječko-baranjskoj županiji bilježi u posljednjih dvadesetak godine značajne varijacije brojnog stanja. Redovitim monitoringom članova lovačkih udruga uočen je, s većim ili manjim oscilacijama, uglavnom stalan trend pada brojnog stanja zeca.

Kao uzroci obično se navode neumjerena ili neprimjerena upotreba pesticida, okrupnjavanje poljoprivrednih posjeda, intenzivna obrada tla poljoprivrednom mehanizacijom i sl. Ovi uzroci, koliko god da u njima ima istine, za sada se mogu ocijeniti samo kao proizvoljni, budući nemaju znanstvenu podlogu.

Ovakvo stanje, osim poremećaja biološke ravnoteže, ima za posljednicu nedosljedno gospodarenje i nemogućnost ispunjavanja smjernica gospodarenja zecom predviđenih lovnogospodarskom osnovom. Stoga je na prvenstveni poticaj Lovačkog saveza Osječko-baranjske županije tijekom prošle zime započelo istraživanje kojim bi se tijekom dvije sezone (jesen i proljeće) pokusno odstrijelilo tridesetak jedinki po sezoni (ukupno šezdeset) u svrhu terenskih i laboratorijskih analiza s krajnjim ciljem egzaktnog utvrđivanja uzroka navedenih pojava.

Uz Lovački savez i njegove pojedine udruge, kao znanstvene institucije u projektu sudjeluju Poljoprivredni fakultet u Osijeku i Veterinarski zavod u Vinkovcima.

Prva faza Projekta tj. odstrel realiziran je tijekom mjeseca prosinca 2004. godine, a druga faza tijekom svibnja 2005. godine tj. u i nakon vremena tretiranja poljoprivrednih kultura zaštitnim sredstvima. Budući je ovo vrijeme lovostaja na zeca temeljem članka 61. Zakona o lovu ("Narodne novine" broj 10/94., 29/99., 14/01. i 4/02.) Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnoga gospodarstva izdalo je dozvolu za odstrel 30 jedinki zečeva na prostoru 30 zajedničkih lovišta na području Osječko-baranjske županije u svrhu znanstvenih istraživanja.

2.5. Lovački ispiti

Stručno predavanje za lovne pripravnike, upisane za obavljanje pripravnništva od 1. siječnja 2004. godine počela su se održavati početkom rujna 2004. godine. Prijavljeno je ukupno 115 lovnih pripravnika.

Lovački ispiti su održani kako slijedi:

- 12. i 13. studenog 2004. za lovni ured Baranja i Osijek,
- 5. i 6. studenog 2004. za lovne urede Donji Miholjac, Našice, Đakovo i Valpovo.

2.6. Lovna kinologija

- dana 18. rujna 2004. godine održan je lovno kinološki kup Svetog Huberta na terenima zajedničkog lovišta broj 4 kojim gospodari LD "Srndać" Đakovački Selci. To je bilo izlučno takmičenje.

2.7. Lovno streljaštvo

Na strelištu lovačkog društva "Mursa" Osijek 4. rujna 2004. godine održano je izlučno takmičenje. Ekipa Lovачkog saveza Osječko-baranjske županije je predstavljala Savez na Državnom prvenstvu HLS u disciplinama skeet i trap.

U disciplini skeet ekipa ŽLS je zauzela treć, a u disciplini trap 17 mjesto. Radi utvrđivanja ekipe Lovачkog saveza Osječko-baranjske županije za Državno prvenstvo u ovim disciplinama u organizaciji Hls je održano u Zaprešiću 26. rujna 2004. godine.

Za takmičenje u Kupu Hrvatskog lovačkog saveza, koje je održano 10. listopada 2004. godine u Ljubešćici nastupile su dvije članice ŽLS i to LD "Galeb" Našice i "Agria" Osijek.

3. DRŽAVNA LOVIŠTA

Na području Osječko-baranjske županije ustanovljena su sljedeća državna lovišta koja se potpuno ili djelomično nalaze na području Osječko-baranjske županije.

Tablica 7. Pregled državnih lovišta na području Osječko-baranjske županije

Red.br.	Lovište	Površina (ha)	Korištenje prava lova
1.	XIV/1 "Breznica"	13 689	Povjeravanje prava lova Hrv. šumama Odluka VRH (94/94)
2.	XIV/2 "Lacić - Gložđe"	8 366	Pov. prava lova Hrvatskim šumama Odluka VRH (94/94)
3.	XIV/3 "Haljevo"	1 681	Agria-Invest
4.	XIV/4 "Karaš"	1 772	LD "Vidra" Donji Miholjac
5.	XIV/5 "Koha-Kozarac"	1 293	Auto kuća "Lozić" Široko polje
6.	XIV/6 "Kujnjak"	800	Povjeravanje prava lova Hrvatskim šumama Odluka VRH (94/94)
7.	XIV/7 "Mačkovac"	800	Povjeravanje prava lova Hrv. šumama Odluka VRH (94/94)
8.	XIV/8 "Nabrđe"	500	Povjeravanje prava lova Hrv. šumama Odluka VRH (94/94)
9.	XIV/9 "Podunavlje-Podravlje"	13 928	Odluka MPŠ-Pov. prava lova u vl. drž. Hrvatskim šumama
10.	XIV/10 Munjoroš	2 400	LD "Fazan" Darda
11.	XIV/10A "Podravlje"	8 410	"Fermopromet" d.o.o Zagreb
12.	XIV/11 "Šarkanj" Vrblje	1 337	LO "Troga"
13.	XIV/12 "Tomin hrast"	1 749	GIU "Tomin hrast" Kešinci
14.	XIV/13 "Siget"	380	Odluka MPŠ Pov. pravo lova u vl. drž. Hrvatskim šumama
15.	XIV/14 "Miholjac"	975	Silurus d.o.o.
16.	XIV/15 "Đurđenica"	3 636	Martin Ištoković, Šaptinovci

17.	XIV/16 "Kapelački lug"	5 756	Gavran d.o.o. Čepin
18.	XIV/17 "Jelas - Dol"	3 444	LD "Veteran" Zagreb
19.	XIV/18 "Milinac"	3 015	nije u zakupu
20.	XIV/19 "Popovac - Krstovi"	2 039	Auto kuća "Lozić" Široko polje
21.	XI/1 "Budigošće"	4 114	LD "Sokol" Koška
22.	XI/10 "Krndija I"	3 213	"Obraz.centar Ivan" Đakovo
23.	XI/12 "Krndija III"	5 815	Boro Bahnik
24.	XI/26 "Našička Breznica"	1 345	Ribnjak d.d. Našice
25.	XII/1 "Bratiljevci - sjeverni Dilj"	7 050	LD "Vidra" Levanjska Varoš
26.	XI/11 "Krndija II"	6 740	"Nenado-trade" Našice
27.	X/13 "Grudnjak"	1 220	PPK Orahovica
28.	X/14 "Čadavački lug"	1 936	Mirko Rogić
29.	XI/13 Ljeskovica	1 989	LD Krndija Našice

B. PROBLEMATIKA I STANJE RIBOLOVA NA PODRUČJU OSJEČKO-BARANJSKE ŽUPANIJE

UVOD

Slatkovodni ribolov, odnosno gospodarenje ribolovnim područjima obavlja se temeljem Zakona o slatkovodnom ribarstvu ("Narodne novine" broj 106/01.).

Zakonom o slatkovodnom ribarstvu obuhvaćene su temeljne definicije i pojmovnik koji se koristi u tekstu Zakona, definirana je podjela ribolovnih voda, poslovi koje će obavljati ustanove registrirane za obavljanje poslova iz područja slatkovodnog ribarstva i ekologije kopnenih voda, kao i podjela ribolova.

Površine ribnjaka istočne Hrvatske:

Tvrtka	Površina	Površina u eksploataciji	%
Belje d.d. Ribnjak	640	52	8,1
Ribogojnska farma "Silurus" d.o.o. D. Miholjac	924	575	62,2
Ribnjak 1905 d.o.o. Našice	1251	629	50,3
Osilovac d.o.o. Feričanci	22	20	90,9

1. OPIS STANJA U AKVAKULTURI

Proizvodnja ribe na području Županije se odvija na oko 2.800 ha vodene površine (ribnjaci).

Od ukupne površine upotrebljivo je 70% površine.

Ostalih 30% površina ribnjaka je neupotrebljivo zbog zapuštenosti i neodržavanja, te nisu adekvatni za proizvodnju slatkovodne ribe.

Razvoj ribarstva je značajan i zbog očuvanja i zaštite okoliša jer su ribnjaci posljednje oaze raznih vrsta ptica.

Poznato je da je ribarstvo jedna od rijetkih djelatnosti u poljoprivredno-prehrambenom kompleksu koja bilježi stalnu pozitivnu bilancu. Od ukupno proizvedene slatkovodne ribe u razdoblju 1991.-2003. godine prosječno se uvezilo 0,44%, a 14,95% proizvedene slatkovodne ribe se izvezilo.

Uvoz slatkovodne ribe i prerađevina od slatkovodne ribe ne predstavlja visoku stavku u ukupnom uvozu poljoprivredno-prehrambenih proizvoda i prosječno je to tek 7,5%. Uvoz slatkovodne ribe i prerađevina od slatkovodne ribe u ukupnom izvozu riba i ribljih prerađevina sudjeluje sa oko 0,24%.

Od 2001. godine povećan je uvoz žive ribe, a u stvari radi se o uvozu riblje mladi. Zbog teškog stanja koje je pratilo ribnjačarsku proizvodnju u devedesetima, te u nedostatku riblje mladi, povećan je uvoz iz SCG, Bosne i Hercegovine, Mađarske i Italije. Nekada je Hrvatska imala zavidnu proizvodnju mladi slatkovodne ribe, a sada je postala njen uvoznik jer postojeća mrijestilišta ne rade punim kapacitetom.

1.1. Ograničavajući čimbenici razvitka slatkovodne akvakulture i aktivnosti

Akvakultura je već više godina suočena sa ozbiljnim problemima, koji su doveli u pitanje i samu opstojnost uzgoja riba. Predratna razina proizvodnje je gotovo prepolovljena, a uzroci su različitog karaktera. U osnovi problema koji terete akvakulturu zemalja u tranziciji, pa tako i Hrvatsku, jest prelazak sa planskog na tržišni oblik poslovanja. Probleme bi se moglo grupirati u nekoliko područja, a to su globalni, proizvodni, financijski, tržišni i ekološki.

Globalni problemi obuhvaćaju prelazak sa planskog na tržišni način poslovanja i sve ostale probleme koji su uzrokovani naprijed navedenim.

U proizvodnom sektoru, zbog otežanih uvjeta proizvodnje došlo je do ekstenzifikacije. Pošto su šaranski ribnjaci, ribnjaci velikih površina su zapušteni i nezadovoljavju uvjete za kvalitetnu proizvodnju. Činjenica da je velik broj ribnjaka izgrađen početkom 20-og stoljeća, te do danas na više njih nije bilo većih građevinskih zahvata, odnosno rekonstrukcija, govori u prilog zastarjelosti proizvodnih objekata i opreme. Na ovo se nadovezuje pitanje prevelikih ribnjačarskih uzgojnih jedinica na kojima je vrlo teško primjenjivati mehanizaciju i ekonomizirati proizvodnju kroz smanjenje udjela ljudskog rada. Mnoga su ribnjačarstva bila dijelovi velikih kombinata, te su hranu povoljno nabavljali iz ratarskih dijelova kombinata, što više nije moguće nakon izvršene pretvorbe i privatizacije.

Ekološki aspekti obuhvaćaju prvenstveno problem ihtiofagnih vrsta ptica, te količinu i kvalitetu vode koju ribnjaci dobivaju. Kvaliteta vode, kojom se opskrbljuju ribnjaci, je češće neodgovarajuća propisanoj kategorizaciji i klasifikaciji za uzgoj ribe, a vezano za količinu vode prisutan je problem suša i poplava koje ozbiljno ugrožavaju proizvodnju.

Naprijed navedeno su opći problemi koji opterećuju ovu proizvodnju. Svakako treba obratiti posebnu pozornost glavnim problemima kod ove proizvodnje, te ih temeljito obrazložiti, a to su vodno-gospodarske naknade, veterinarske naknade, štete od ihtiofagnih vrsta ptica i problematika zemljišta.

1.1.1. Vodno-gospodarske naknade

Zakonom o vodama ("Narodne novine" broj 107/95.) i Zakonom o financiranju vodnoga gospodarstva ("Narodne novine" broj 107/95., 19/96. i 88/98.) za uzgoj slatkovodne ribe propisano je plaćanje tri vrste naknada koje se odnose na vodno - gospodarstvo, a to su **slivna - vodna naknada, naknada za korištenje voda i koncesija na vodama i javnom vodnom dobru.**

Na ime Vodno-gospodarskih naknada jedno prosječno šaransko ribnjačarstvo od 1 000 ha godišnje izdvaja cca 53 000 eura.

Nužno je pomoći uzgajivače slatkovodne ribe i omogućiti im normalno i konkurentno poslovanje u uvjetima u kojima se nalazi gospodarstvo Republike Hrvatske ulaskom u europske i svjetske integracije. Prema mišljenju proizvođača slatkovodne ribe umanjnjem davanja za vodno-gospodarske naknade omogućilo bi im se konkurentnije poslovanje na domaćem i inozemnom tržištu. Razlog je u činjenici da uzgajivači slatkovodne ribe niti jedne Europske zemlje, koja hrvatskim uzgajivačima direktni konkurent na tržištu, ne plaćaju niti jednu vodnu naknadu, osim mađarskih uzgajivača koji plaćaju 0,5 Eura/ha/god. i to samo za vode koje se upuštaju u ribnjake iz vodotoka.

Zbog tako visokih naknada, Grupacija proizvođača slatkovodne ribe traži izmjenu Zakona o vodama i Zakona o financiranju vodnog gospodarstva, s ciljem ukidanja ili drastičnog smanjenja ovih naknada ili da se pronađu zamjenska sredstva u državnom proračunu kako bi se donekle rasteretila proizvodnja i pomoglo proizvođačima.

1.1.2. Veterinarske naknade

Pitanje visine naknade za obvezne veterinarsko-sanitarne preglede i kontrole je razlog nezadovoljstvu gospodarstvenika iz područja ribarstva, te se već duže vrijeme upozorava na previsoke veterinarske naknade (naknada za količinu po jednoj pošiljci, naknada za utovar - otpremu ribe i naknadu za dezinfekciju kamiona) koje su uzgajivači dužni plaćati prema Pravilniku o visini pristojbi za obvezatne veterinarsko - sanitarne preglede i kontrole. Glavni problem je što veterinarske naknade po jednoj pošiljci nisu primjerene za ovu proizvodnju, tako ponekad za manje količine prodane ribe iznose više od vrijednosti ribe. Radi toga bi iznos vetrinarskih naknada trebao biti izražen u postotnom iznosu od količine ribe. Razlog je u činjenici kako se zbog nedostatka tržišta uglavnom prodaju manje količine ribe, dok su veće količine u prodaji slabo zastupljene. Zbog izvozno orijentiranog hrvatskog gospodarstva visine naknada veterinarsko - sanitarnih pregleda za domaće i inozemno tržište treba izjednačiti.

Primjerice, ako se za tržište otprema 1 000 kg. šarana, veterinarsko sanitarni pregled i kontrola ukupno s porezom iznose 334,00 kuna.

1.1.3. Uspostava kontrole nad ribojednim vrstama

Zakonom o zaštiti ("Narodne novine" broj 162/03.) prirode su Veliki vranac (kormoran) i ostale ihtiofagne ptice proglašene zaštićenim pticama, te se njihova brojnost u roku 5-6 godina stotruko uvećala. Prve ozbiljnije štete na šaranskim ribnjacima od ribojednih ptica, posebno kormorana, zabilježene su početkom 80-tih godina, pa je već na samom početku ukazivano na alarmantno stanje u vezi šteta koje čine kormorani, a koje drastično smanjuju proizvodnju ribe u ribnjacima, posebno proizvodnju mlađa.

Prema podacima znanstvenika najveće štete su na dvogodišnjem šaranskom mlađu gdje gubici premašuju 80%, dok su gubici na jednogodišnjem mlađu tijekom uzgoja prouzročeni, ne toliko od kormorana koliko od drugih ribojednih ptica, a prema nekim autorima, šaranski mlađ otporan na kormorana postaje tek iznad 600 g/kom. Zadnjih godina na ribnjacima u Hrvatskoj broj kormorana kretao se prema nekim procjenama između 30.000 - 40.000 jedinki. Štete na ribama ne odnose se samo na direktno konzumirane ribe, već i na one koje naknadno stradaju od povreda nanesenih oštrim kljunom. Ranjene ribe idealan su vektor za širenje bolesti.

Tijekom 1995. godine stupio je na snagu Pravilnik o zaštiti pojedinih vrsta ptica kojim je određeno kako kormoran i dalje zaštićena vrsta, izuzev na gospodarskim ribnjacima. To je značilo da se ovu pticu od tada na ribnjacima moglo plašiti oružjem i odstrelom.

Ovom dozvolom odstrela kormorana na ribnjacima, gotovo, ništa nije riješeno zato što je Zakonom o nošenju oružja čuvarima na ribnjacima zbranjeno nositi dugo oružje ukoliko nemaju položen lovački ispit i prateću dokumentaciju.

Ornitološka istraživanja šaranskih ribnjaka ukazuju na veliku vrijednost ovih prostora sa stanovišta zaštite prirode. S obzirom na veliko smanjenje prirodnih močvara u RH, šaranski ribnjaci sve više dobivaju na važnosti kao novostvoreni zamjenski ili sekundarni močvarni biotopi. Šaranski ribnjaci danas predstavljaju posljednje oaze brojnim vrstama ptica močvarica, ali je to slaba utjeha proizvođačima koji od tih ptica, poglavito ihtiofagnih vrsta, trpe brojne izravne i neizravne štete koje bi im Država trebala nadoknaditi.

Štete nitko ni ne osporava, ali je veliki problem u visini odštete, pa se s toga vodi nekoliko sudskih sporova. Veliki je problem dokazivanja objektivnih šteta jer još uvijek u RH ne postoji monitoring ribojednih ptica na šaranskim ribnjacima. Procjene se vrše bez egzaktnih znanstvenih rezultata, a još uvijek nema niti priznatih i pouzdanih metoda za utvrđivanje objektivnih šteta.

Dosadašnji rezultati Zavoda za ornitologiju iz Zagreba, koji je ornitološkom metodom, izvršio procjenu šteta na ribnjacima Crna mlaka kod Zagreba, ukazuju da se godišnje štete od ihtiofagnih vrsta ptica, na ovom ribnjaku, kreću između 220 000 - 250 000 eura.

Država je putem sudskih nagodbi u 2004. godini na ime šteta isplatila proizvođačima 1 500 000 eura.

Najnoviji pregovoro proizvođača s Državom daju nadu da će se uskoro osnovati Povjerenstvo za monitoring ihtiofagnih vrsta ptica i objektiviziranje njihovih šteta na šaranskim ribnjacima. Istovremeno proizvođači traže da se u suradnji s međunarodnim institucijama, donese odluka o skidanju kormorana s popisa zaštićenih vrsta ptica, te smanjenje njegove populacije na biološki minimum.

Značajno je istaći kako je sedam velikih šaranskih ribnjaka u Republici Hrvatskoj uvršteno u europski projekt IBA (Important Bird Areas) tako da oni imaju vrlo značajno mjesto u očuvanju biološke raznolikosti.

1.1.4. Korištenje poljoprivrednih površina

Jedan od ograničavajućih čimbenika razvitka slatkovodne akvakulture je neriješeno pitanje korištenja poljoprivrednog zemljišta u svrhu uzgoja slatkovodnih riba kod većine ribnjaka. Korištenje poljoprivrednog zemljišta uređeno je Zakonom o poljoprivrednom zemljištu ("Narodne novine" broj 66/01. i 87/02.) koji točno određuju način i uvjete korištenja poljoprivrednog zemljišta. Zbog neriješenih problema pretvorbe i privatizacije trgovačkih društava iz područja uzgoja slatkovodne ribe, kao i neriješenih imovinsko-pravnih odnosa većina tvrtki nije bila u mogućnosti rješavati i korištenje poljoprivrednog zemljišta. S neriješenim statusom korištenja poljoprivrednog zemljišta nije bilo moguće investirati u obnovu i rekonstrukciju ribnjaka što je jedan od glavnih preduvjeta za povećanje proizvodnje, kako ukupne tako i po jedinici površine.

Prosječna cijena zakupa (koncesije) zemljišta (šaranskog ribnjaka) za uzgoj toplovodnih vrsta riba s površinom od 1 000 ha iznosi 21 000 eura godišnje, a najduži rok zakupa je 10 godina.

1.2. Operativni Program razvitka akvakulture

Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnoga gospodarstva, Uprava Ribarstva je donijelo Operativni Program razvitka akvakulture, a sami uzgajivači u Osječko-baranjskoj županiji nisu zadovoljni.

Financijska podrška programima

1.2.1. Državna potpora u akvakulturi

Ribarstvo je u sustav novčanih poticaja uvršteno Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o novčanim poticajima i naknadama u poljoprivredi i ribarstvu. Zakonom o državnoj potpori u poljoprivredi, ribarstvu i šumarstvu promijenjen je dotadašnji sustav potpore. Korisnicima potpore u ribarstvu općenito, pa tako i u akvakulturi namijenjeno je nekoliko načina potpore i pomoći. Dotadašnji novčani poticaji koji su bili propisani od 1995. godine, od 1. siječnja 2003. godine isplaćuju se kroz model poticanja proizvodnje. Spomenutim Zakonom propisane su i druge vrste potpore, a to su model kapitalnih ulaganja i potpora osiguranju proizvodnje. Od ostalih vrsta pomoći je pravo na korištenje plavog dizela.

1.2.2. Model poticanja proizvodnje

Modelom poticanja proizvodnje isplaćuju se poticaji u akvakulturi za: uzgoj slatkovodne ribe I. skupine (šaran, tolstolobik, amur), uzgoj slatkovodne ribe II. skupine (linjak, pastrva, smuđ, som i štika).

1.2.3. Model kapitalnih ulaganja

Spomenutim Zakonom definiran je i model kapitalnih ulaganja, a koji podrazumijeva dodjelu nepovratnih sredstava u kapitalne investicije (izgradnja i opremanje objekata, nabavu nove mehanizacije i sl.) i to 25% od ukupne vrijednosti iskorištenog kredita kojeg mora odobriti komercijalna banka.

Država preko poslovnih banaka stimulira kamate za obrtna i osnovna sredstva. Kamatna stopa iznosi 6,5% godišnje i obračunava se na iskorišteni iznos kredita, a kamatna stopa za krajnjeg korisnika iznosi 3% godišnje. Rok vraćanja kredita je godina dana za obrtna i 4 godine za osnovna sredstva uključujući i jednu godinu počeka otplate.

Nažalost, malo je proizvođača sposobno dobiti takve kredite od banaka jer ne mogu ispuniti zahtjeve koje od njih traži banka (npr. da su likvidni i solventni najmanje dvije godine, da posluju s dobiti, da imaju dovoljno vrijedne hipoteke za osiguranje kredita, da nemaju nikakvih zaduženja i sl.).

1.2.4. Model potpore osiguranja proizvodnje

Modelom potpore osiguranja proizvodnje, Država pokušava pomoći proizvođačima kako bi se ublažile štete u slučaju elementarnih nepogoda (polave, suša). Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnoga gospodarstva sudjeluje u pokriću troška premije osiguranja u visini 25% troška ukupne premije osiguranja. Osiguravajuće kuće za sada nisu pokazale neki interes za osiguranje proizvodnje ribe u šaranskim ribnjacima, jer smatraju takvu proizvodnju visoko rizičnom.

Temeljem Zakona i Pravilnika Ministarstvo sudjeluje u pokriću troška premije te svaki osiguranik, po pojedinoj polici osiguranja ima pravo na pokriće 25% troška ukupne premije osiguranja, odnosno premije po skupnoj polici osiguranja, a pri čemu nije važan rizik za koji je sklopljena policia.

1.2.5. Korištenje eurodizel goriva obojenog plavom bojom

Da bi se ostvarilo ovo pravo Pravilnikom je propisano da potencijalni korisnici moraju od Ministarstva dobiti knjižicu goriva za ribolov i akvakulturu u koju je potrebno zbog zlouporabe upisivati kupljene količine goriva.

2. PROBLEMI U REKREACIJSKO-ŠPORTSKOM RIBOLOVU

Športsko ribolovni savez Osječko-baranjske županije obilježio je 2004. i 2005. godine bitno smanjenje broja svojega članstva za više od 5 000 članova u odnosu na razdoblje 2000. - 2003. godine kada je broj članova iznosio preko 12 500. Razlog smanjenja članstva leži u odredbama novog Zakona o slatkovodnom ribarstvu, koji je u svojim podzakonskim aktima odredio cijenu ribolovne dozvole u iznosu od 400,00 kuna za seniorske kategorije i invalide Domovinskog rata, koji čine 98% članstva. Uključujući članarinu udruge od 50,00 kuna, kod većine ovlaštenika ribolovnog prava cijena ribolovne dozvole iznosi 450,00 kuna.

Županijski savez čini 66 ribolovnih udruga od kojih su 6 ovlaštenici ribolovnog prava, koji u novim uvjetima jedva financiraju svoje programe i zadatke iz gospodarske osnove i godišnjeg plana gospodarenja. Naime, iz cijene dozvole od 400,00 kuna izdvaja se 10% za Državni proračun, 10% za Hrvatski športsko ribolovni savez, 22% za PDV, te po 10 kuna članskog doprinosa za Hrvatski športsko ribolovni savez i Športsko ribolovni savez Osječko-baranjske županije što u konačnici iznosi oko 157,00 kuna.

Od ostatka sredstava financiraju se:

- udruge i ovlaštenici ribolovnog prava, odnosno programi poribljavanja (30 - 40 tona godišnje),
- čuvanje i revitalizacije ribolovnih voda (izgradnja nasipa, strojno produbljavanje, čišćenje, kosidba i dr.),
- izrade ribolovno gospodarskih osnova i godišnjih planova gospodarenja,
- režijske i promidžbe,
- sve športsko ribolovne aktivnosti državnih, županijskih, međudruštvenih i društvenih natjecanja u športskom ribolovu.

Zbog prevelikih izdvajanja ribolovnim udrugama ostaje minimum sredstava za rad i natjecanja, pa ne mogu financirati vrhunski ribolovni šport što se i odražava na rezultatima koje naši, nekad ponajbolji natjecatelji, mogu postići u državnoj ligi ili međunarodnim natjecanjima.

Ribolovni šport iako najzastupljeniji nije toliko atraktivna kategorija i vrlo teško pronalazi sponzore.

Uvođenje u potpunosti nekontroliranog obavljanja gospodarskog ribolova na rijeci Dunav i pripadajućim dunavcima, kao najvrijednijim biotopima ovog područja, izazvalo je veliko nezadovoljstvo članstva jer se pokazalo da je gospodarski ribolovi generator krivolova, a ribari svojim neselektivnim ribarskim alatima, pa i u vrijeme lovostaja, uz naknadu od 2 000,00 kuna godišnje u potpunosti osiromašuju riblji fond Dunavskog slivnog područja, pa tako pada i interes za ribolovni turizam kao jedne profitabilne grane turističke privrede, jer ne zaboravimo da u Europi ima oko sto milijuna športskih ribolovaca.

U ovim okolnostima Športsko ribolovni savez Osječko-baranjske županije i Zajednica Športsko ribolovnih društava Osijek, a zbog resuda Općinskog suda u Osijeku imaju i dalje blokiran žiro račun nad kojim je od strane jednog ribara obavljena i ovrha, iako je spor pred Vrhovnim sudom RH u tijeku, pa je iz opisanog razloga nemoguće ispunjavati obaveze koje proizilaze iz Zakona o slatkovodnom ribarstvu.

Novi Zakon o slatkovodnom ribarstvu riješio je financiranje Hrvatsko športsko ribolovnog saveza, međutim nije riješio financiranje županijskih saveza i ribolovnih udruga koje zbog pada članstva, a tako i prihoda od članarine, jedva preživljavaju i teško da će i dalje opstati u narečenim uvjetima.

Ovaj Savez je od 1999. godine upozoravao predlagača Zakona na sadašnje posljedice odredbi

Zakona, međitim bez uspjeha jer nije bilo dovoljno razumijevanja da se Zakon uskladi sa europskim težnjama očuvanja ribolovnih voda, prirode i okoliša.